

**YANGI O‘ZBEKISTONDA PREZIDENT SH.M.MIRZIYOYEV
RAHBARLIGI VA TASHABBUSI OSTIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN
ISLOHOTLAR**

Boyto'rayev Sirojiddin Usmonovich

Ismoilov Abdumalik Maxmayusuf o'g'li

DTPI Pedagogika fakulteti

Jismoniy madaniyat talabasi

Akhmedovdiyorbek7@gmail.com

ANNOTATSIYA:

Yangi O‘zbekistonda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan islohotlar, ularning maqsadlari, natijalari va ahamiyati ko‘rib chiqiladi. Islohotlar sohalar bo‘yicha: iqtisodiyot, ta'lim, sog‘liqni saqlash, siyosat va ijtimoiy hayotda yuksak o‘shishni ta’minlamoqda.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Islohotlar, Prezident Sh.M. Mirziyoyev, Iqtisodiyot, Ta'lim, Sog‘liqni saqlash, Ijtimoiy taraqqiyot

АБСТРАКТНЫЙ:

Будут рассмотрены реформы, реализуемые в новом Узбекистане под руководством Президента Шавката Мирзиёева, их цели, результаты и значение. Реформы обеспечивают высокие темпы роста экономики, образования, здравоохранения, политики и общественной жизни.

Ключевые слова: Узбекистан, Реформы, Президент Ш.М. Мирзиёев, Экономика, Образование, Здравоохранение, Социальное развитие

ABSTRACT:

The reforms implemented in the new Uzbekistan under the leadership of President Shavkat Mirziyoyev, their goals, results and importance will be considered. Reforms are providing high growth in economy, education, health, politics and social life.

Key words: Uzbekistan, Reforms, President Sh.M. Mirziyoyev, Economy, Education, Health Care, Social Development

Kirish

Yangi O'zbekistonda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan islohotlar mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida muhim ahamiyatga ega. 2016-yilda Prezident lavozimiga kirishganidan so'ng, Sh.M. Mirziyoyev mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida tub islohotlar o'tkazishga kirishdi. Ushbu maqolada islohotlarning asosiy yo'nalishlari va ularning natijalari tahlil qilinadi.

1. Iqtisodiy islohotlar

- Mamlakatda bozor iqtisodiyotiga o'tish, korxonalarining xususiylashtirilishi, hali-yetiq lavozimlar va iqtisodiy o'sishga qaratilgan rejalarning amalga oshirilishi.

2. Ta'lim sohasidagi islohotlar

- Ta'lim sifatini oshirish, xalqaro standartlarga mos keladigan yangi ta'lim dasturlarini joriy etish va maktab ta'limini takomillashtirish.

3. Sog'liqni saqlash

- Sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, yangi shifoxonalar va sog'liqni saqlash muassasalarini qurish, muolajalar sifatini oshirish.

4. Siyosiy islohotlar

- Aholi va biznes vakillarining fikrlarini inobatga olish, ma'muriy islohotlar va korrupsiyaga qarshi kurashish.

5. Ijtimoiy rivojlanish

- Yoshlarga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish, ish o'rinlarini yaratish va aholi turmush darajasini oshirish.

Yangi O'zbekistondagi islohotlar mamlakat iqtisodiyoti va jamiyatida ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqardi. O'zbekiston o'zining ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini keskin ravishda yaxshiladi, xalqaro maydonda o'z o'rnini mustahkamladi va yangi taraqqiyot yo'llarini kutmoqda.

Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimida o'z faoliyatiga kirishgan davrdanoq mamlakatimizda jamiyat va davlat hayotining barcha sohalarini demokratlashtirish hamda liberallashtirish, Yangi O'zbekistonni qurish bo'yicha ulkan ishlar boshlab yuborildi.

Tarixan qisqa vaqt ichida davlatimiz rahbarining bevosita rahbarligida tub va jadal demokratik islohotlarning mutlaqo yangi bosqichi boshlanishini belgilab beruvchi **O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi** – jamiyat va davlatni barqaror rivojlantirishning uzoq muddatli strategiyasi ishlab chiqildi.

Birinchidan, Harakatlar strategiyasi – Yangi O‘zbekistonni qurish uchun tamal toshi bo‘lib xizmat qildi. bugungi jadal sur‘atlarda rivojlanayotgan dunyoda faqat zamon bilan hamnafas odimlayotgan, jamiyat va davlatni modernizatsiya qilish uchun zarur islohotlarni amalga oshirayotgan davlatlarga raqobatbardosh bo‘la olishini anglashdan kelib chiqib, Yangi O‘zbekiston uchun yangi siyosat va mamlakat taraqqiyoti uchun uzoq muddatli strategiya ishlab chiqish zarurligi qayd etildi.

Ikkinchidan, Yangi O‘zbekiston davlati — xalqniki. Mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi inson, uning hayoti, erkinligi, sha’ni, qadr-qimmat, qonuniy ehtiyojlari va manfaatlarini himoya qilishdir. O‘zbekiston Prezidentining Virtual qabulxonasi va Xalq qabulxonalari faoliyati insonning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlari va erkinliklarini ta’minlashga katta hissa qo‘shmoqda.

Yurtboshimiz tashabbusi bilan **Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasining Milliy strategiyasi** qabul qilinib, amalga oshirila boshlandi. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta’minlash hamda inson huquqlari bo‘yicha xalqaro standartlarni milliy qonunchilik va huquqni qo‘llash amaliyotida amalga oshirish xalq uchun farovon va munosib turmush sharoitini yaratishga yo‘naltirilgan demokratik islohotlarning asosiy mezoniga aylandi. bugungi kunda inson huquqlari va erkinliklari sohasida O‘zbekiston tomonidan ratifikatsiya qilingan 80 dan ortiq xalqaro hujjatdagi holatlar milliy qonunchilikda o‘z ifodasini topgan.

Eng muhimi, keng ko‘lamli islohotlar xalq hayotini, dunyoqarashini, turmush tarzini o‘zgartirmoqda. Jamiyatda **“Yangi O‘zbekistonni birgalikda quramiz”** degan yuksak maqsad shakllantirilgan va **“Jamiyat — islohotlar tashabbuskori”** yangi tamoyili kundalik faoliyat asosiga aylangan.

Uchinchidan, Yangi O‘zbekiston kuchli parlamentarizm instituti amalda bo‘lgan va **“Xalq davlat organlariga emas, davlat organlari xalqqa xizmat qilishi kerak”** tamoyili amalga oshiriladigan davlatdir.

O‘tgan davrda davlat boshqaruvi xodimlari soni 15 foiz qisqartirildi. Markaziy idora va vazirliklarning 26 ta funksiyasi quyi bo‘g‘inlarga o‘tkazildi.

“**Qonunning yagona manbai va yaratuvchisi – xalqdir**”, degan ezgu g‘oyani amalga oshirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Qonunlar insonlar va jamiyat hayotini yaxshilash, qonun ijodkorligi sifatini tubdan oshirish, qonunchilikni tizimlashtirish va kodlashtirish, qonunosti hujjatlar sonini keskin kamaytirish va “aqli tartibga solish” modeli elementlarini joriy etish uchun qabul qilinadi.

Inson huquqlarini himoya qilishda muhim o‘rin tutadigan sud tizimida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, nazorat instansiyasi bekor qilinib, fuqarolar va advokatlarning shikoyatlari ham, xuddi prokuror protesti kabi, to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘riladigan tartib o‘rnatildi.

Ilk bor mansabdorlarni noqonuniy harakatdan tiyib turadigan hamda fuqarolar va tadbirkorlar huquqini tiklashga qaratilgan ma‘muriy sudlar faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Iqtisodiy va fuqarolik sudlarida prokurorning ishtiroki cheklandi, jinoyat ishlarini asossiz ravishda suddan chaqirib olish bilan bog‘liq amaliyotga barham berildi.

To‘rtinchidan, Yangi O‘zbekiston — insonning rivojlanishi va iste‘dodi qadrlanadigan mamlakat. bugungi kunda ilm-fan, ta‘lim, innovatsiya, texnologiya va kadrlar zamonaviy demokratik jamiyat taraqqiyotining hal qiluvchi omili ekaniga hech kim shubha qilmaydi. Mamlakat taraqqiyotini zamon talablariga mos ravishda ilm-fansiz tasavvur etish qiyin.

Ayni muhim maqsadlarga erishish yo‘lida inson kapitalini rivojlantirishga yo‘naltirilgan, O‘zbekistonning 2030 yilga kelib “**Global innovatsion indeks**” reytingi bo‘yicha jahonning 50 ilg‘or mamlakati qatoriga kirish strategik rejasi qabul qilindi.

Beshinchidan, Yangi O‘zbekiston — davlat faoliyati, avvalo, xalq tinchligi va farovonligini ta‘minlashga, jamiyatda adolat g‘oyalari va tamoyillarining tantana qilishiga qaratilgan mamlakat.

Pandemiya milliy sog‘liqni saqlash tizimi uchun ham jiddiy sinov va katta tajriba maktabiga aylandi. Mamlakatda bu xavfli kasallikka qarshi kurashish uchun misli ko‘rilmagan ishlar amalga oshirildi. Jumladan, ko‘plab yangi shifoxonalar va karantin zonaları foydalanishga topshirildi. Ko‘plab qo‘shimcha tibbiy asbobyuskunalar va tez yordam mashinalari xarid qilindi.

Har bir inson davlat rahbarining “**Hech kim hech qachon unutmazligi kerak: qanchalik qiyin bo‘lmasin, qancha mablag‘ va imkoniyat talab etilmasin, O‘zbekistonning bironta fuqarosi o‘z holiga tashlab qo‘yilmaydi**”, degan qat‘iy irodasi va prinsipiga guvoh bo‘lmoqda.

Konstitutsiyaviy adolat tamoyilini amalda ta'minlash borasida ham ulkan ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "Obod qishloq" dasturi amalga oshirilishi tufayli qishloq aholisining yashash sharoitlari yaxshilanmoqda. Kambag'allikni qisqartirish maqsadida ijtimoiy qo'llabquvvatlashning yangi samarali mexanizmlari joriy etilyapti.

Mamlakatimizda ijtimoiy muammolarni bartaraf etish maqsadida joriy etilgan "temir daftar", "ayollar daftari", "yoshlar daftari", "mahallabay" va "xonadonbay" ishlash tizimlari dastlabki ijobiy natijasini berayotganini ta'kidlash lozim. Ayniqsa, faxriylarimiz, xotin-qizlar, yoshlar, aholining yordamga muhtoj qatlamlarining huquq va manfaatini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Oltinchidan, Yangi O'zbekiston — o'z xalqaro majburiyatlariga sodiq davlat, ishonchli tashqi iqtisodiy sherikdir. O'zgarib borayotgan O'zbekiston biznes va sarmoyadorlar uchun iqtisodiy ochiqligi va jozibadorligi bilan tavsiflanadi, ustuvor vektori Markaziy Osiyo bo'lgan davlatning samarali tashqi siyosati uning qo'shnilar bilan aloqalarni yo'lga qo'yishiga, Afg'oniston bilan o'zaro aloqalarni kuchaytirishga, mintaq va jahon davlatlari, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni mustahkamlashiga yordam beradi.

Amerika tashqi siyosati kengashi huzuridagi Markaziy Osiyo va Kavkaz instituti asoschisi hamda raisi, professor **Frederik Starr** qayd etganidek, **"O'zbekiston suveren davlat sifatida ancha yosh mamlakat. Ammo uning davlatchilik tarixi to'rt ming yillikka borib taqaladi. Nazarimda, bugun biz O'zbekistonda ikkita muhim jihatga guvoh bo'lyapmiz. Avvalambor, yurtimiz suveren davlat, yirik iqtisodiyot sifatida yangi qadamlarni tashlamoqda. Jadal sur'atdagi islohotlar muhim natijalarga olib kelishi muqarrar"**.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi – xalqparvar davlat poydevori

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi Harakatlar strategiyasining mantiqiy davomidir. Taraqqiyot o'zgarishlarining yangi tarixiy bosqichda davom ettirilishi ko'zda tutilgan holda, Taraqqiyot strategiyasiga 2 ta yangi ustuvor yo'nalish qo'shildi. Bulardan biri – ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash bilan bog'liq bo'lsa, ikkinchisi – O'zbekistonning dunyoda yuz berayotgan global muammolarga munosabati negizida belgilangan yangi ustuvor yo'nalishdir.

Taraqqiyot strategiyasida asosiy e'tibor, bir tomondan, fuqarolik jamiyatini rivojlantirishga doir qonunlar, kodekslar, konsepsiya va dasturlar qabul qilinishiga qaratilgan. Ikkinchi tomondan, unda qonun ustuvorligini taminlash, konstitutsiyaviy

islohotni hayotga izchil tatbiq etish, milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, kuchli ijtimoiy siyosatni amalga oshirish, ma'naviyatni rivojlantirish, shuningdek, global muammolarga O'zbekistonning munosabati, xavfsizlik va tashqi siyosat borasidagi muhim vazifalar qamrab olingan.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida mamlakatimizni keyingi besh yilda rivojlantirishning 7 ta ustuvor yo'nalishi bo'yicha aks etgan joriy demokratik islohotlar ko'lami va miqyosi asl voqelikka yanada aniqlik kiritadi, deb o'ylaymiz. Bunda, muhimi, nechog'lik xalqparvar va insonparvar, xalqchil va erkin, ijtimoiy va ma'naviy, huquqiy va adolatli, xavfsiz va barqaror, baxtli va, farovon, milliy va umumbashariy davlat barpo etishdek qat'iy niyatimiz o'zining bor bo'y-basti bilan namoyon bo'lishi tayin.

Ushbu muhim hujjatda quyidagi ulug' maqsadlar aniq belgilangan:

- inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini yanada rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish;**
- mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirish;**
- milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash;**
- adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish;**
- ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va sohani yangi bosqichga olib chiqish;**
- milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish;**
- mamlakatimiz xavfsizligi va mudofaa salohiyatini kuchaytirish, ochiq pragmatik va faol tashqi siyosat olib borish.**

Umuman, dastlab Harakatlar strategiyasida, so'ng Taraqqiyot strategiyasida O'zbekiston bajarishni o'z zimmasiga olgan BMT Barqaror taraqqiyot maqsadlarini mamlakatimiz hayotiga tatbiq etishning aniq taktika va strategiyalari belgilab berildi.

Boshqacha aytganda, O'zbekiston tashqi xalqaro munosabatning teng huquqli a'zosi sifatida BMT Barqaror taraqqiyot maqsadlari bilan hamohang holda rivojlanish yo'liga tushib olib, bu borada o'ziga xos o'rni va ahamiyatini, yanada muhimi, ibratli tajribasini butun dunyoga ko'rsata oldi. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi ushbu muhim taraqqiyparvar jarayon uzluksiz davom etayotganidan dalolat.

Yangi O‘zbekistonda mutlaqo yangi milliy huquqiy tizim shakllanmoqda. Bu davrda **“inson, uning huquqlari, erkinliklari, ayniqsa, qadri – eng muhim qadriyat” degan tamoyil** e’tirof etilmoqda.

Shu munosabat bilan milliy qonunchilik va huquqiy amaliyotda **“shaxs – jamiyat – davlat” tamoyilini** mustahkamlash kerak. Zero, Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida yillar davomida amal qilib kelgan **“davlat – jamiyat – inson”** tamoyili **“inson – jamiyat – davlat”** tamoyiliga o‘zgartirilmoqda.

Xalq bilan bevosita muloqot qilish, yurtdoshlarimizning dardu tashvishlari, muammolarini ijobiy hal etish bo‘yicha mutlaqo yangi demokratik tizim – Xalq qabulxonalarini o‘tgan besh yilda o‘zini oqladi. Bundan tashqari barcha davlat organlari faoliyatida **“xalq dardiga kuloq solish”**, muammolarni joyida hal etish va xalqni rozi qilish bo‘yicha samarali ishlar qilinmoqda.

Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida xalq bilan ochiq muloqot mexanizmini yanada takomillashtirish, muhim qarorlarni jamoatchilik fikrini inobatga olgan holda qabul qilish amaliyotini kengaytirish, davlat organlariga kelib tushgan murojaatlarni ko‘rib chiqish jarayonini raqamlashtirish, murojaatlarni tezkor va sifatli ko‘rib chiqilishini ta’minlash ko‘zda tutilgan. Eng asosiysi, **“Davlat xalqqa xizmat ko‘rsatishi shart”** g‘oyasini tatbiq etishni nazarda tutuvchi **“Xalqchil davlat”** milliy dasturi ishlab chiqilmoqda.

O‘zbekiston inson huquqlari sohasida 80 dan ortiq xalqaro hujjatga, shu jumladan BMTning 7 ta asosiy shartnomasi va 4 ta Fakultativ protokoliga qo‘shilgan. Ushbu xalqaro-huquqiy hujjatlarning bajarilishi yuzasidan milliy ma’ruzalar BMTning Inson huquqlari bo‘yicha kengashi hamda shartnomaviy qo‘mitalariga doimiy ravishda taqdim etib borilmoqda.

Joriy yil fevral oyida ana shunday ikkita davriy ma’ruza eshitildi. Bulardan biri – **BMTning Xotin-qizlarni kamsitishning barcha shakllariga barham berish to‘g‘risidagi konvensiyasi** ijrosi bo‘yicha O‘zbekistonning Oltinchi davriy ma’ruzasi bo‘lsa, keyingisi – **Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to‘g‘risidagi xalqaro pakti** bajarish bo‘yicha Uchinchi milliy hisobotdir.

O‘zbekiston Respublikasi tomonidan 2021 yil 7 iyunda ratifikatsiya qilingan **BMTning Nogironlar huquqlari to‘g‘risidagi konvensiyasi** qoidalarini mamlakatimizda amalga oshirish maqsadida Milliy harakatlar rejasi loyihasi ishlab chiqildi. Ayni vaqtda **Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiya va uning qo‘shimcha protokollarni** amalga oshirish yuzasidan O‘zbekistonning Beshinchi milliy ma’ruzasi muhokamasiga hozirlik ko‘rilmoqda.

Mamlakatimizda fuqarolar huquq va erkinliklari kafolatlarini yanada kuchaytirish, jumladan qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llash holatlariga mutlaqo yo'l qo'ymaslik maqsadida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Taraqqiyot strategiyasi doirasida Prezidentimiz 2022 yil 29 martda "O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksiga qiynoqqa solishdan jabrlanganlarga yetkazilgan zararni qoplash tartibini takomillashtirishga qaratilgan qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi qonunni imzoladi. Qonunning maqsadi qiynoqqa solishdan jabrlangan shaxslarga yetkazilgan zararni kompensatsiya qilish tartibini huquqiy mustahkamlashdan iborat.

Mamlakatimizda jazoni ijro etish xizmatini isloh qilish sohasida uzoqni ko'zlagan, maqsadli va keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Xususan, mahkumlarning huquq va qonuniy manfaatlari doirasini yanada kengaytirish, turmush sharoitini yaxshilashga qaratilgan 30 dan ortiq normativ-huquqiy hujjat qabul qilindi.

O'zbekiston BMTning Qiynoqlarga qarshi konvensiyasini 1995 yilda ratifikatsiya qilib, qiynoqlarga yo'l qo'ymaslik uchun zarur tashkiliy-huquqiy shart-sharoitlarni yaratishga doir xalqaro majburiyatlarini bajarish yo'lida tizimli, izchil va bosqichma-bosqich chora-tadbirlarni amalga oshirib kelmoqda. Milliy qonunchiligimiz BMT Bosh Assambleyasining 2015 yil 17 dekabrda rezolyutsiyasi bilan qabul qilingan "Mahbuslar bilan muomala qilishning minimal standart qoidalari"ga (Nelson Mandela qoidalari) izchil uyg'unlashtirilmoqda.

Bundan uch yil oldin mamlakatimizga tashrif buyurgan BMT Inson huquqlari bo'yicha kengashining Sudyalar va advokatlar mustaqilligi masalalari bo'yicha maxsus ma'ruzachisi **Diyego Garsiya-Sayan** Prezident Shavkat Mirziyoyevning islohotchilik faoliyati samaradorligini e'tirof etib, xususan: **"O'zbekistonning yangi Prezidenti mamlakat boshquruviga kelgan davrdan e'tiboran yurtinigiz hayotining barcha sohalarida demokratik o'zgarishlar shiddatli sur'atlarda amalga oshirilayotganini kuzatib kelmoqdamiz. Shu jumladan, ochiqlik va transparentlikni ta'minlash, sudyalalar va advokatlarning mustaqilligiga erishish yo'lida salmoqli odimlar qo'yilganiga guvoh bo'lib turibmiz"**, deb ta'kidlagani bejiz emas.

Foydalanuvchi adabiyotlar:

1. Mirziyoyev, Sh.M. (2017). "O‘zbekiston yangi qiyofasi."
2. O‘zbekiston Respublikasi Statistika qo‘mitasi rasmiy veb-sayti.
3. Xalqaro moliya instituti (IMF) tahlillari.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy sayti.
5. <http://pravacheloveka.uz/oz/news/m8215>

